

ges en enkelt kandidat, når dette ikke er udtrykkeligt hjemlet. I øvrigt forkommer det ikke usandsynligt, at situationen er forudset, idet bestemmelsen om, at kandidater kan være valgt uden at nå fordelingsstallet (§ 47, stk. 1, nr. 4, se bilag 1) bortset fra rent teoretiske og helt usandsynlige situationer kun får betydning, når der forekommer »Andre partistemmer«, som ikke overføres.

For det tredje anføres det, at der ved valglovsændringen i 1945 ikke tilsigtedes nogen realitetsændring af principperne for kandidatudvælgelsen, hvorfor den tidligere fremgangsmåde må være af væsentlig betydning ved fortolkningen af de nugældende regler. Hertil er at sige, at ministeriet med besvarelsen af udvalgets spørgsmål 6 (se bilag 9) har imødegået dette argument, idet man erkender, at man ikke ved, i hvilket omfang der efter 1920-loven er overført stemmer til listens nr. 1, men kun ved, at en sådan evt. overføring aldrig har fået konsekvenser for mandattildelingen.

For det fjerde anføres det, at man ved lovrevisionen i 1945 formentlig ikke har været opmærksom på, at der nu kunne forekomme »Andre partistemmer« også i tilfælde af, at der var anmeldt partiliste. Hertil er at sige, at det lyder højest besynderligt, eftersom begrebet »Partistemmer« overhovedet først indføres ved lovrevisionen i 1945 (jfr. besvarelsen af spørgsmål 4, bilag 10) og der ikke kun er tale om et nyt ord, men om et nyt begreb med en særlig afgrænsning, som ikke fandtes i tidligere valglove, nemlig alene omfattende listestemmer i »tomme« kredse.

(Når det kommer til stykket, er det ikke lovens eller forarbejdernes faktiske indhold, mens hensigten eller »lovens ånd«, man henviser til. Hensigten med partiliste er at styrke partiets prioritering af kandidaterne, og derfor stemmer det bedst overens med denne hensigt at overføre »Andre partistemmer« til listens nr. 1, siger man. Hvorfor der skal foregå en særlig favorisering af nr. 1, når der tilfældigvis er en »tom« kreds, gives der ingen grundelse for, og det stemmer i hvert fald ikke med lovens anvisninger. Ingen er da heller i tvivl om, at nr. 1's stemmer overføres først, hvis nr. 1 har det laveste antal og der ikke findes nogen tom kreds, - længere går hensigten med partilisten altså ikke. Sådan var det i øvrigt gået for SF i Sønder storkreds: hvis ikke Charlotte Amundsen på grund af borgmestervalget havde trukket sin kandidatur tilbage, så der var opstået en »tom« kreds, ville ingen have anfægtet valget af Bjarne Jensen, uanset at partilistesystemets hensigt var at styrke listens nr. 1, Rahbæk Møller).

De overordentlig stærke juridiske, historiske og/eller reale grunde eller hensyn, der efter forslagsstillerens opfattelse skal til for at forsvare en fremgangsmåde, som er anderledes end den i loven anviste, findes således ikke at være til stede.

Overensstemmelse med hidtidig praksis

Udtalelsen af indenrigsministeren til folketinget den 22. december 1981, som er citeret ovenfor, måtte give tinget det indtryk, at man nu havde bragt sig i overensstemmelse med den hidtidige, godkendte praksis.

Ganske vist sagde ministeren ikke udtrykkeligt, at fremgangsmåden var godkendt; men alle ved, at de hidtidige valg er godkendt, og desuden ville ministerens »rent faktiske oplysning« være temmelig irrelevant, hvis det kun drejede sig om ikke-godkendte beregninger. Ministeren har da også siden i sin redegørelse af 11. februar 1982 (bilag 8) præciseret dette indtryk ved at fremhæve, at den nævnte praksis »ikke har været tilsidesat af folketinget«.

Forslagsstillerne finder, at tingets beslutningsgrundlag på dette punkt på grund af mangelfulde og vildledende oplysninger har været helt misvisende. Det siger sig selv, at ministeriets hidtidige praksis ikke kan tillægges nogen præcedensskabende virkning, hvis den aldrig har haft praktiske konsekvenser, og hvis den aldrig er blevet godkendt. Det siger ligeledes sig selv, at det ikke kan tillægges nogen vægt, at den nævnte praksis »ikke har været tilsidesat af folketinget«, hvis den aldrig har været forelagt for folketinget.

Og sådan forholder det sig faktisk. Men sådanne helt afgørende oplysninger til supplerung af ministerens »rent faktiske oplysning« i tinget den 22. december 1981 er ikke fremkommet af sig selv:

Først da vi selv havde undersøgt forholdene og fundet ud af, at ingen af de af ministeren nævnte fortilfælde i 1973, 1975 og 1977 havde spillet nogen som helst rolle hverken for kandidatudvælgelsen eller for stedfortræderrækkefølgen, blev dette bekræftet af ministeriet.

Og først, da vi selv havde fundet ud af, at fremgangsmåden og beregningsresultaterne i disse tilfælde aldrig var godkendt af folketinget, og at medlemmerne reelt var afskåret fra at gøre indsigelse, eftersom det almindeligt tilgængelige beregningsmateriale (statistiske meddelelser) ikke omfatter disse stemmeoverføringer, blev dette bekræftet af ministeriet.

Tilmed måtte ministeriet som led i besvarelsen af de stillede spørgsmål oplyse, at der foruden de